

Broj: I-OP-1-840/12

Dana: 01. februara 2013.

Novi Sad

JAVNO KOMUNALNO PREDUZEĆE „PARKING SERVIS“ NOVI SAD

**Filipa Višnjića 47
21000 Novi Sad**

Pokrajinski ombudsman, u skladu sa alinejom 2 stava 1. člana 33. Pokrajinske skupštinske odluke o Pokrajinskom ombudsmanu ("Službeni list AP Vojvodine", br. 23/2002, 5/2004, 16/2005 i 18/2009 - promena naziva akta), nakon završetka istrage po predstavci Z. N. H. iz Novog Sada, Javnom komunalnom preduzeću „Parking servis“ Novi Sad upućuje sledeću

PREPORUKU

Javno komunalno preduzeće „Parking servis“ Novi Sad, prilikom prijema zahteva za izdavanje povlašćene parking karte za osobe sa invaliditetom, obavestiće podnosioca zahteva da korisniku može biti izdata parking karta koja neće sadržati njegovu/njenu fotografiju i ime i prezime, a koja će važiti samo na javnim parkiralištima na teritoriji grada Novog Sada.

Na izričit zahtev korisnika povlašćene parking karte za osobe sa invaliditetom koji su prethodno ostvarili ovo pravo, kao i lica koje prvi put podnose zahtev, Javno komunalno preduzeće „Parking servis“ Novi Sad omogućiće uklanjanje fotografije i imena i prezimena korisnika sa parking karte, odnosno izdaće parking kartu koja neće sadržati ove lične podatke, uz obaveštavanje korisnika o pomenutom ograničenju teritorijalnog važenja parking karte koja ne sadrži navedene lične podatke.

Obrazloženje

Pokrajinskom ombudsmanu pismenim putem obratila se Z. N.H. iz Novog Sada, predstavkom u kojoj izražava nezadovoljstvo činjenicom da se na nalepnici za označavanje vozila osobe sa invaliditetom, izdatoj od strane Javnog komunalnog preduzeća „Parking servis“ Novi Sad, nalazi njena fotografija i ime i prezime. S obzirom na ovaj način učinjenu dostupnost njenih ličnih podataka, smatra povređenim svoje pravo na privatnost i zaštitu podataka o ličnosti, a kao rešenje problema želi da oznaka na automobilu ubuduće ne sadrži ove lične podatke.

Razmatrajući navode predstavke, Pokrajinski ombudsman uzeo je u obzir i raniji odgovor Javnog komunalnog preduzeća „Parking servis“ Novi Sad, koji je ovo javno preduzeće dostavilo ombudsmanu na zahtev upućen radi izjašnjenja na navode ranije predstavke građana slične sadržine, a u kojem je navedeno da je Ministarstvo rada i socijalne politike pokrenulo inicijativu za izdavanje standardizovanih i zaštićenih parking karata za osobe sa invaliditetom, te da će od 2012. godine nove parking karte za osobe sa invaliditetom biti unificirane i važiće na teritoriji cele Republike Srbije tako da će osobe sa invaliditetom moći da ih koriste i na područjima drugih jedinica lokalne samouprave, a ne samo na području grada Novog Sada. Izgled parking karte propisalo je pomenuto ministarstvo i iste dostavilo preduzećima koja se bave održavanjem, uređenjem i korišćenjem parkinga, te je novina da je na samoj parking karti potrebno istaći fotografiju osobe sa invaliditetom i uneti ime i prezime iste.

U daljem radu Pokrajinski ombudsman je utvrdio da u 2012. godini Javno komunalno preduzeće „Parking servis“ Novi Sad izdaje jedinstvene invalidske parking karte (tzv. IPK nalepnice) uniformnog izgleda, saglasno gore navedenom, a u skladu sa standardom utvrđenim preporukom Saveta Evropske unije broj 98/376/EC, ali da opštim aktom kojim su propisana prava korisnika ove komunalne usluge i način njihovog ostvarivanja, nije izričito utvrđen izgled, sadržina i karakteristike obrasca nalepnice, te drugi uslovi koje je potrebno ispuniti uz zahtev za izdavanje nalepnice, osim rešenja nadležne uprave o ispunjenosti uslova koje se odnose na kategoriju invalidnosti. U tom smislu, a radi iznalaženja druge mogućnosti za ostvarivanje zaštite prava podnositeljke predstavke, ombudsman je pozvao javno preduzeće da se izjasni o mogućnosti izdavanja nalepnice za označavanje vozila osobe sa invaliditetom na starom obrascu, po posebnom zahtevu korisnika koji ne žele da im lični podaci budu javno objavljeni, uz teritorijalno ograničenje važenja oznake na administrativno područje grada Novog Sada.

U odgovoru Javnog komunalnog preduzeća „Parking servis“ Novi Sad navedeno je da izgled invalidskih parking karata i način popunjavanja podataka propisuje Ministarstvo rada i socijalne politike, te da se javno preduzeće slaže sa konstatacijama ombudsmana da je to na neki način povreda prava privatnosti i zaštite podataka o ličnosti, ali da je preduzeće dužno da poštuje ove propise i može izdavati samo propisane nalepnice.

U cilju potpunijeg utvrđivanja činjeničnog stanja, Pokrajinski ombudsman je pozvao Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike da ombudsmanu dostavi uputstvo, odnosno drugi odgovarajući opšti akt Ministarstva kojim je utvrđena obaveza i način izdavanja jedinstvenih invalidskih parking nalepnica.

U odgovoru Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike, Sektor za zaštitu osoba sa invaliditetom, navodi se da je jedno od opštih načela Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom, koju je Republika Srbija ratifikovala u maju 2009. godine, njihovo puno i efektivno učešće, uključenost u sve sfere društvenog života i pristupačnost. Jedan od elemenata pristupačnosti čine parking mesta. Poseban značaj u osiguranju uslova nezavisnog kretanja osoba sa invaliditetom ima obezbeđivanje korišćenja parking prostora namenjenog za osobe sa invaliditetom, kao i korišćenje prava na povlašćenu kartu za parkiranje, odnosno IPK nalepnicu. Savet Evropske unije dao je preporuku da osobe sa invaliditetom treba da imaju pravo na dodatne konkretne mere usmerene na poboljšanje njihove profesionalne i socijalne integracije uz pomoć izdavanja jedinstvenih parking kartica. Kako bi obezbedili što bolju mobilnost osoba sa invaliditetom, Ministarstvo rada i socijalne

politike, Udruženja parkirališta Srbije, Forum mladih sa invaliditetom Srbije i Nacionalna organizacija osoba sa invaliditetom Srbije pokrenuli su inicijativu za izdavanje novih standardizovanih i zaštićenih kartica. Zajednički cilj je prvenstveno unapređenje kvaliteta života građana i omogućavanje da osobe sa invaliditetom imaju pravo na jednake povlastice pri parkiranju na teritoriji Republike Srbije. Uređivanje i obezbeđivanje uslova obavljanja komunalnih delatnosti i njihovog razvoja, upravljanje parkiralištima, organizacija parkiranja, kao i izdavanje parking karti za osobe sa invaliditetom nadležnost je lokalnih samouprava. Ministarstvo rada i socijalne politike, Sektor za zaštitu osoba sa invaliditetom je lokalnim samoupravama i javnim komunalnim preduzećima uputilo dopis u kojem se navodi da bi bilo poželjno da izgled parking karte bude standardizovan i da lokalne samouprave međusobno priznaju pravo na parkiranje osobama sa invaliditetom. Ministarstvo nije davalo nikakve sugestije i nije donelo propis u vezi određivanja kategorija osoba sa invaliditetom koje mogu ostvariti pravo na besplatno korišćenje posebno obeleženih parking mesta na javnim parkiralištima i u vezi načina i procedura izdavanja parking karte za osobe sa invaliditetom. Na Sedmoj sednici Upravnog odbora Udruženja parkirališta Srbije koja je održana 08. decembra 2011. godine prihvaćena je preporuka da izgled parking karte bude jedinstven na teritoriji Republike Srbije i da se parking karta može koristiti na svim opštim invalidskim mestima na teritoriji Republike Srbije. Do sada, izgled parking karte propisivala su javna komunalna preduzeća koja se bave organizovanjem parkiranja i ovo pitanje nije bilo sistemski rešeno. U praksi je dolazilo do brojnih zloupotreba, pa je postojala potreba da se uvede standardizovan format parking karte i da se omogući što bolja mobilnost osobama sa invaliditetom. Preporuka (98/376/ES), osim recipročnog priznavanja parking karte, uvodi i standardizovan format, određene širine, visine i boje, upravo da bi bila prepoznatljiva na lokalnom nivou. Javna komunalna preduzeća koja su prihvatila jedinstvenu parking kartu dobila su uputstva o načinu postavljanja parking karte od Udruženja parkirališta Srbije. Naznačeno je da se na desnoj strani prednjeg vetrobranskog stakla postavlja parking karta sa prednje strane, na kojoj piše „Parking karta za osobe sa invaliditetom“ simbol korisnika kolica, serijski i registarski broj kartice. Na pozadini je fotografija i ime i prezime korisnika, koja nije vidljiva sa prednje strane.

Odlukom o javnim parkiralištima na teritoriji grada Novog Sada ("Sl. list Grada Novog Sada", br. 4/2010, 5/2010 - ispr., 19/2010 - ispr., 50/2010, 44/2011 i 38/2012) uređuje se način obavljanja poslova na uređivanju, održavanju i korišćenju javnih parkirališta i uređuje se način plaćanja cene usluga za korišćenje javnih parkirališta na teritoriji grada Novog Sada (član 1.). Poslove upravljanja, korišćenja i održavanja javnih parkirališta na teritoriji grada, vrši Javno komunalno preduzeće "Parking servis" Novi Sad (član 2.). Parking mesta za osobe sa invaliditetom mogu da koriste lica kojima su oštećeni ekstremiteti bitni za upravljanje vozilom, lica obolela od distrofije, paraplegije, kvadriplegije i cerebralne paralize, koja za kretanje koristi invalidska kolica, lica koja imaju oštećenje vida najmanje 90%, ratni i mirnodopski vojni invalidi, civilni invalidi rata od I do IV grupe invalidnosti i lica na dijalizi (stav 1. člana 13.). Na osnovu akta gradske uprave nadležne za socijalnu i dečju zaštitu o ispunjenosti uslova, licima iz stava 1. ovog člana, preduzeće izdaje nalepnicu za označavanje vozila osoba sa invaliditetom, odnosno člana zajedničkog domaćinstva (stav 2. člana 13.). Korišćenje parking mesta određenih za osobe sa invaliditetom na posebnim parkiralištima ne plaćaju korisnici koji na vozilu imaju vidno istaknutu nalepnicu, odnosno odgovarajuću oznaku osobe sa invaliditetom (stav 1. člana 18.). Preduzeće izdaje povlašćenu parking-kartu članu zajedničkog domaćinstva osobe sa invaliditetom, odnosno osobi sa invaliditetom, na osnovu akta gradske uprave nadležne za socijalnu i dečju zaštitu o ispunjenosti uslova (tačka 4. stava 1. člana 3.).

Pravilnikom o uslovima i načinu korišćenja posebnih parkirališta za povlašćene korisnike ("Sl. list Grada Novog Sada", br. 2/2008) utvrđuju se bliži uslovi i način na koji pojedini korisnici (stanari, osobe sa invaliditetom i korisnici poslovnih prostora) mogu posebna parkirališta na teritoriji grada Novog Sada da koriste kao povlašćeni korisnici (član 1.). Povlašćeni korisnici iz člana 1. ovog pravilnika, mogu da koriste posebna parkirališta na osnovu povlašćene parking-karte koju izdaje Javno komunalno preduzeće "Parking servis" Novi Sad, u skladu sa Odlukom o utvrđivanju cena parkiranja i uklanjanja motornih vozila, koju donosi Upravni odbor preduzeća (član 2.). Preduzeće izdaje povlašćenu parking-kartu članu zajedničkog domaćinstva osobe sa invaliditetom, odnosno osobi sa invaliditetom, na osnovu akta gradske uprave nadležne za socijalnu i dečju zaštitu o ispunjenosti uslova (tačka 4. stava 1. člana 3.).

Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti ("Sl. glasnik RS", br. 97/2008, 104/2009 - dr. zakon, 68/2012 - odluka US i 107/2012) propisano je da obrada podataka o ličnosti nije dozvoljena ako fizičko lice nije dalo pristanak za obradu, odnosno ako se obrada vrši bez zakonskog ovlašćenja (tačka 1 stava 1. člana 8.). Organ vlasti obrađuje podatke bez pristanka lica, ako je obrada neophodna radi obavljanja poslova iz svoje nadležnosti određenih zakonom u cilju ostvarivanja interesa nacionalne ili javne bezbednosti, odbrane zemlje, sprečavanja, otkrivanja, istrage i gonjenja za krivična dela, ekonomskih, odnosno finansijskih interesa države, zaštite zdravlja i morala, zaštite prava i sloboda i drugog javnog interesa, a u drugim slučajevima na osnovu pismenog pristanka lica (član 13.). Rukovalac koji podatke prikuplja od lica na koje se odnose, odnosno od drugog lica, pre prikupljanja, upoznaće lice na koje se podaci odnose, odnosno drugo lice o: obaveznosti i pravnom osnovu, odnosno dobrovoljnosti davanja podataka i obrade (tačka 5 stava 1. člana 15.); pravu da pristanak za obradu opozove, kao i pravne posledice u slučaju opoziva (tačka 6 stava 1. člana 15.).

Zakonom o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom („Sl. glasnik RS“, br. 33/2006) propisano je da su organi javne vlasti dužni da osobama sa invaliditetom obezbede uživanje prava i sloboda bez diskriminacije (član 4.). Oblici diskriminacije su neposredna i posredna diskriminacija, kao i povreda načela jednakih prava i obaveza (stav 1. člana 6.). Povreda načela jednakih prava i obaveza postoji ako se diskriminisanom isključivo ili uglavnom zbog njegove invalidnosti neopravdano uskraćuju prava i slobode, odnosno nameću obaveze, koje se u istoj ili sličnoj situaciji ne uskraćuju ili ne nameću drugom licu ili grupi (tačka 1 stava 1. člana 7.). Organ javne vlasti ne sme svojom radnjom ili propuštanjem vršiti diskriminaciju osoba sa invaliditetom (stav 1. člana 11.). Diskriminacija osoba sa invaliditetom od strane organa javne vlasti obuhvata postavljanje posebnih uslova za ostvarivanje prava osobi sa invaliditetom, osim ako takve uslove ne opravdavaju razlozi opšte, lične i imovinske bezbednosti, koje organ javne vlasti mora posebno naznačiti (tačka 2 stava 2. člana 11.).

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, u skladu sa citiranim odredbama relevantnih pravnih propisa, Pokrajinski ombudsman je našao da obaveza stavljanja fotografije i unošenja imena i prezimena na povlašćenu parking kartu - nalepnicu za označavanje vozila osoba sa invaliditetom, nije ustanovljena nijednim pozitivnopravnim propisom, niti je nužna u smislu navedenih zakonskih odredbi o radnjama i merama koje se preduzimaju u cilju poboljšanja položaja osoba sa invaliditetom i uživanja i ostvarivanja njihovih prava pod istim uslovima pod kojima ih uživaju i ostvaruju drugi, odnosno zaštite u zakonu nabrojanih interesa.

Proverom načina postupanja javnog preduzeća prilikom izdavanja povlašćene parking-karte za ostale kategorije povlašćenih korisnika (stanari, korisnici poslovnih prostora) utvrđeno je da se za ove korisnike ne zahteva fotografija, čime postavljanje ovakvog zahteva korisnicima – osobama sa invaliditetom predstavlja povredu načela jednakih prava i obaveza.

Kako za pribavljanje, tj. obradu spornih podataka o ličnosti od strane javnog preduzeća ne postoji zakonsko ovlašćenje, neophodan je prethodni pristanak osobe sa invaliditetom koja podnosi zahtev, te je obaveza javnog preduzeća da ovo lice obavesti o pravu da pristanak uskrati i eventualnim posledicama koje usled toga može da trpi.

Upravo iz razloga uvažavanja zajedničkih napora organa javne vlasti i nedržavnih subjekata i postignutog rezultata - uvođenja standardizovane parking karte za osobe sa invaliditetom koja važi na čitavoj teritoriji Republike Srbije, Pokrajinski ombudsman smatra celishodnim da se posledica nedavanja pristanka korisnika na stavljanje fotografije i imena i prezimena na nalepnicu za označavanje vozila osoba sa invaliditetom, ogleđa u teritorijalnom ograničenju važenja nalepnice na administrativno područje grada Novog Sada.

U skladu sa stavom 2. člana 33. Pokrajinske skupštinske odluke o Pokrajinskom ombudsmanu, Javno komunalno preduzeće „Parking servis“ Novi Sad dužno je da, u roku od 15 dana, obavesti Pokrajinskog ombudsmana o merama preduzetim radi izvršenja ove preporuke.

S poštovanjem,

**ZAMENIK POKRAJINSKOG
OMBUDSMANA**

Dragomir Sekulić

